

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Závěrečné shrnutí k právní problematice nového insolvenčního zákona

Dne 1. 1. 2008 nabyla účinnosti nová právní úprava úpadku a způsobů jeho řešení provedená zákonem č. [182/2006](#) Sb., insolvenční zákon. Insolvenční zákon, ještě před nabytím své účinnosti novelizovaný, tak definitivně nahradil více než šestnáct let starý zákon č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání, který byl v podmínkách tržní ekonomiky již zcela nevyhovující. Cílem tohoto závěrečného shrnutí je zopakovat a upozornit na vybrané změny a instituty nové právní úpravy zejména s ohledem na zájmy věřitelů, které byly v podrobnostech rozebrány v předcházejících článcích.

Na úvod tohoto článku je třeba zopakovat, že insolvenční zákon zachovává stávající rozlišení úpadku dlužníka, a to na úpadek dlužníka ve formě insolvence neboli platební neschopnosti a na úpadek dlužníka ve formě předlužení. Pro usnadnění zákon nově stanoví vyvratitelné právní domněnky, kdy se předpokládá, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky.

Pokud jde o způsoby řešení úpadku dlužníka, zachovává insolvenční zákon tradiční způsob řešení úpadku konkursem a jako nové sanační způsoby řešení úpadku zavádí namísto dosavadního a téměř nevyužívaného vyrovnání oddlužení a reorganizaci. Oddlužení představuje způsob řešení úpadku pro nepodnikatele. Návrh na oddlužení na předepsaném formuláři může podat pouze samotný dlužník a nepodává-li ho v reakci na insolvenční návrh věřitele, podává ho spolu s insolvenčním návrhem (podává tak dva návrhy). Oddlužení lze provést ve dvou formách, a to ve formě tzv. splátkového kalendáře a ve formě jednorázového vyrovnání. Možnost oddlužit se by ve svém principu měla znamenat pro dlužníky tzv. druhou šanci. Takováto druhá šance ovšem bude dána pouze těm dlužníkům, kteří projdou „testem poctivosti“ a splní veškeré podmínky povoleného oddlužení. Motivaci dlužníků pro podávání pouze důvodných návrhů na oddlužení jako i pro dodržení podmínek již povoleného oddlužení by měla představovat i hrozba řešení jejich úpadku konkursem (zpravidla se bude jednat o tzv. nepatrný konkurs). Reorganizace pak představuje způsob řešení úpadku podnikatelů. Reorganizací se rozumí zpravidla postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů. Reorganizace se vyskytuje ve dvou formách, a to jako tzv. předpřipravená reorganizace a jako standardní reorganizace, která je ovšem přípustná pouze u velkých dlužníků, kdy obrat dlužníka přesáhl 100 milionů za poslední účetní období nebo dlužník zaměstnává alespoň 100 zaměstnanců na hlavní pracovní poměr.

V dalším je třeba poukázat na základní zásadu insolvenčního řízení, podle které insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků včetně dlužníka nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů. Tato zásada představuje zároveň významné interpretační vodítko při výkladu ostatních ustanovení zákona. V návaznosti na uvedenou zásadu tak celou právní úpravou prostupuje poměrně silné postavení věřitelů. Je to totiž právě věřitel, který má největší zájem na tom, aby jeho pohledávka byla co nejrychleji a zároveň v co největším rozsahu uspokojena. Proto by měl mít právě věřitel primárně právo rozhodovat o postupu realizace své pohledávky vůči dlužníkovi formou insolvenčního řízení,

ovlivňovat způsob zpeněžování majetku podstaty, kontrolovat úkony správce atd. Větší oprávnění věřitelů zároveň ovšem znamenají i jejich větší odpovědnost. Věřitel tak předně odpovídá za správnost a důvodnost podávaného insolvenčního návrhu jako i za výši přihlašované pohledávky. Naopak z důvodu zabránění průtahům řízení již jednotlivým věřitelům není dána možnost popírat pohledávky ostatních věřitelů.

Nadto je zdůrazněna pozice tzv. zajištěných věřitelů. Zajištěným věřitelem je věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty, a to zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění anebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy. Zajištěný věřitel se nově v konkursním řízení uspokojuje v celém výtěžku zpeněžení majetku, který zajišťoval jeho pohledávku (po odečtení nákladů v maximální výši 9 %). Postavení zajištěného věřitele ovšem nadále nemá věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem třetí osoby (nikoli tedy majetkem dlužníka spadajícím do majetkové podstaty). Nově tak insolvenční správce neseписuje do majetkové podstaty i majetek třetích osob, nespravuje ho po dobu insolvenčního řízení ani ho nezpeněžuje. Nedochází tak nadále dle mého názoru k nepřípustnému omezení vlastnického práva skutečného vlastníka. Takový věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem třetí osoby, má totiž možnost domáhat se uspokojení své pohledávky z tohoto majetku mimo insolvenční řízení. V důsledku toho pak třetí osoby, od nichž lze toto plnění požadovat, mohou přihlásit svoji pohledávku podmíněně jako pohledávku, která jim proti dlužníku vznikne až tehdy, jestliže budou plnit namísto dlužníka.

Nově může věřitel přihlásit svoji pohledávku pouze na formuláři, jehož náležitosti stanovilo Ministerstvo spravedlnosti ČR vyhláškou, a který je spolu s dalšími informacemi o insolvenčním řízení k dispozici na www.insolvencnizakon.cz.

Jako pozitivní lze hodnotit zavedení elektronizovaného insolvenčního rejstříku na internetu (www.justice.cz). Insolvenční rejstřík, jehož účelem je především zvýšit transparentnost a rychlost řízení, představuje informační systém veřejné správy, který obsahuje seznam insolvenčních správců, seznam dlužníků a insolvenční spisy. V tomto insolvenčním rejstříku se tak oznamuje zahájení insolvenčního řízení do dvou hodin od podání insolvenčního návrhu (resp. do dvou hodin po zahájení pracovní doby soudu) jako i ostatní rozhodnutí insolvenčního soudu vydaná v insolvenčním řízení a v incidenčních sporech. Každý si tak může prakticky bezprostředně před uzavřením smlouvy ověřit možnou nesolventnost svého obchodního partnera. Zda ovšem skutečně dojde k uzavírání smluv tzv. na minutu, ukáže až praxe. Spíše jsem toho názoru, že si serióznost svého obchodního partnera bude každý ověřovat tak jako doposud a nahlédnutí do insolvenčního rejstříku před podpisem smlouvy bude sloužit až jako poslední pojistka.

Na závěr bychom chtěli uvést, že cílem tohoto závěrečného shrnutí není zpracovat vybrané instituty úpadkového práva vyčerpávajícím způsobem, ale spíše odkázat na předcházející články a v podrobnostech dokonce na zákon samotný. Naplnění cílů zákona jako jsou rychlost, transparentnost, efektivita a odpovědnost nakonec stejně ukáže až jeho praktická aplikace. V tuto chvíli se prozatím jeví jako problematické podávání bezchybných insolvenčních návrhů zejména ne právníky, kdy pro složitost právní úpravy jsou tyto návrhy často odmítány právě pouze z důvodu formálních vad návrhu. Přesto lze bez větších výhrad již nyní konstatovat, že nová právní úprava by měla přinejmenším skutečně vést ke zrychlení insolvenčního řízení a konkursní řízení přesahující devět let by tak měly být nadále jen výjimkou. Závěrem je pak třeba znovu upozornit na paralelnost řízení podle starého a nového zákona, kdy se novou právní úpravou řídí pouze řízení zahájená po 1. 1. 2008.

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)